

‘เหล้ามือสอง’

ระเบิดเวลาสังคมของชาวเขาเผ่าลาหู่

ลาหู่ เป็นชาวไทยภูเขาหรือชาวเขากลุ่มในทางภาคเหนือ โดยชาวเขาเผ่าลาหู่เป็นกลุ่มประชากรที่มีลักษณะสังคม วัฒนธรรมตลอดทั้งประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตที่เป็นเฉพาะ ประเพณีหรือวัฒนธรรมดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการดื่มแอลกอฮอล์อย่างใกล้ชิด

ในสังคมปัจจุบันได้ผลักดันให้ชาวลาหู่มีโอกาสสัมผัสกับสังคมอื่น ๆ ทั้งจากการเดินทางค้าขายหรือการติดต่อธุรกิจอื่น ๆ ตลอดทั้งเศรษฐกิจของครอบครัวและสังคมได้พัฒนาขึ้นเป็นลำดับ ทำให้มีโอกาสรับรู้การข้อมูลข่าวสารรวมทั้งข้อมูลจากการโฆษณา ทำให้กลุ่มประชากรตั้งแต่วัยกลางคนลงมามีโอกาสซึมซับและส่งผลให้มีจำนวนนักดื่มเพิ่มจำนวนมาก และเริ่มดื่มตั้งแต่อายุน้อย ส่งผลให้มีโอกาสเกิดผลกระทบจากการการดื่มแอลกอฮอล์ต่อสมาชิกครอบครัวและชุมชน โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กจากกลุ่มที่มีพฤติกรรมกรรมการดื่มแอลกอฮอล์

จากงานวิจัยเรื่อง ‘ลักษณะและผลกระทบของภัยเหล้ามือสองต่อสมาชิกครอบครัวในชนเผ่าลาหู่’ โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย อภิเดชกุล ศูนย์ความเป็นเลิศการวิจัยสุขภาพชนชาติพันธุ์ สำนักวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง พบว่า ราว 1 ใน 4 หรือร้อยละ 27.4 ของครัวเรือนที่มีคนดื่มเหล้าเคยมีความขัดแย้งกันในครอบครัวจากการดื่ม และร้อยละ 28.3 เคยมีความขัดแย้งกับบุคคลนอกครอบครัวด้วย

สำหรับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดื่ม กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,031 คน ให้ข้อมูลว่า ร้อยละ 6.1 ของผู้หญิงเคยถูกกลั่นแกล้งทางเพศ ร้อยละ 4.5 ของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี และผู้สูงอายุมากกว่า 60 ปี เคยถูกผู้ที่ดื่มเหล้าทอดทิ้งให้อยู่คนเดียวตามลำพัง รวมทั้งบางส่วนเคยถูกทำร้ายร่างกาย เคยถูกทำร้ายทางจิตใจ และเคยถูกบังคับให้ใช้สารเสพติดอีกด้วย

ตัวอย่างผลกระทบที่เกิดกับเด็กและผู้สูงอายุ เช่น

> เด็กผู้ชายอายุ 11 ปี ที่มีพ่อ แม่ และพี่ชายที่ดื่มแอลกอฮอล์ บอกว่า “ตอนเมาเขาก็ไม่ทำกับข้าว ผมก็ทำคนเดียว แต่ไม่ทำให้พ่อแม่ประทับใจ” “กระเป๋านักเรียนขาดบอกพ่อแม่แล้ว แต่โดนด่าและไม่ซื้อใหม่ให้”

๕๖

น้องจะวิ่งไปขายยา เวลาที่พ่อแม่ทะเลาะกันเพราะกลัว ส่วนเรื่องอาหารกับข้าวกับปลา ยายเป็นคนหาให้กินโดยใช้เงินจากเงินสวัสดิการผู้สูงอายุของยาย และจากเงินสวัสดิการผู้พิการของน้า

๙๙

> เด็กผู้ชายอายุ 17 ปี ที่มีน้องชาย อายุ 3 ขวบ น้าชายที่พิการและคุณยาย กล่าวว่า “น้องจะวิ่งไปขายยา เวลาที่พ่อแม่ทะเลาะกันเพราะกลัว ส่วนเรื่องอาหารกับข้าวกับปลา ยายเป็นคนหาให้กินโดยใช้เงินจากเงินสวัสดิการผู้สูงอายุของยาย และจากเงินสวัสดิการผู้พิการของน้า”

ตัวอย่างผลกระทบที่เกิดกับสามีหรือภรรยา

จากการบอกเล่าของผู้หญิงชาวลาหู่ อายุ 23 ปี ว่าที่ทะเลาะกับสามีนั้นมีสาเหตุมาจากเงินที่ไม่พอใช้จ่าย เพราะทำงานได้เงินมาแล้วสามีมักจะเอาไปซื้อเหล้า

“ตอนที่เขากินเหล้า เรอบอกว่าอย่าใช้เงินหมด เก็บไว้ให้ลูกบ้าง แต่บางครั้งเขาไม่ฟัง ก็เลยทำให้ทะเลาะกัน พุดและลงไม้ลงมือกัน เป็นแบบนี้มีค่ะ แต่ไม่ถึงขั้นเล็ดดอก”

นักวิจัยให้ข้อมูลว่า แม้ตัวเลขความรุนแรงจะยังไม่สูงมากนัก แต่ก็มีความโน้มเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากชาวไทยภูเขาเริ่มเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มากขึ้น ภัยเหล้ามือสองในครอบครัวชาวลาหู่มีระดับความรุนแรงแตกต่างกัน แต่จำเป็นต้องมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะการส่งเสริมการเลิกดื่มแอลกอฮอล์และการพัฒนาทักษะการจัดการปัญหาภัยเหล้ามือสองให้แก่สมาชิกครอบครัวที่มีผู้ดื่มแอลกอฮอล์